

PROGRAM WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO

w Szkole Podstawowej nr 5 w Bolesławcu

Podstawa prawna:

- 1) *Ustawa z dnia 7 września 1991r. o Systemie oświaty*
- 2) *Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59 i 949)*
- 3) *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz. U. z 2017 r. poz. 649)*
- 4) *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla szkół publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 703)*
- 5) *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego.*
- 6) *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego.*

Szybko następujące zmiany na rynku pracy i w życiu społecznym wymuszają potrzebę wsparcia uczniów w procesie samookreślenia, samodoskonalenia i świadomego planowania własnej kariery zawodowej oraz poznawania siebie i świata przez całe życie. Działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego umożliwiają:

- uzyskanie przez uczniów dostępu do wsparcia z zakresu doradztwa zawodowego;
- wsparcie rodziców w związku z udzielaniem przez nich pomocy w podejmowaniu przez dzieci decyzji edukacyjno-zawodowych;
- wzbogacenie oferty szkoły i jej promocję w obszarze działań z zakresu doradztwa zawodowego;
- przejrzystość i ciągłość oddziaływań poprzez wskazanie osób działających na rzecz WSDZ oraz określenie zakresu ich odpowiedzialności;
- zaplanowanie działań w cyklu kształcenia.

Główny cel realizacji orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego w szkole podstawowej

Celem orientacji zawodowej w klasach I–III jest wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy, rozwijanie pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.

Celem orientacji zawodowej w klasach IV–VI jest poznawanie własnych zasobów, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy, kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania przy wsparciu doradczym decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

Działania związane z doradztwem zawodowym i ich adresaci

Działania związane z doradztwem zawodowym w szkole podstawowej są kierowane do trzech grup adresatów:

- uczniów,
- rodziców,
- nauczycieli.

Przykłady działań kierowanych do uczniów:

- udzielanie porad i konsultacji indywidualnych;
- prowadzenie zajęć grupowych związanych tematycznie z obszarami: poznawanie własnych zasobów; świat zawodów i rynek pracy; rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno - zawodowych;
- pomaganie uczniom w przygotowywaniu teczek „portfolio”;
- aranżowanie sytuacji sprzyjających poznawaniu własnych zasobów np. poprzez udział w konkursach, przygotowywanie określonych zadań na zajęcia przedmiotowe, udział w organizowaniu uroczystości i imprez szkolnych;
- określanie potencjału edukacyjno-zawodowego;
- prowadzenie kół zainteresowań;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- stwarzanie okazji do udziału w wydarzeniach takich jak np. targi edukacyjne;
- umożliwianie udziału w spotkaniach informacyjnych z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych;
- informowanie o ofercie kształcenia w szkołach programowo wyższych;

- umożliwienie udziału w spotkaniach z absolwentami szkoły (prezentacje ścieżek rozwoju edukacyjno-zawodowego);
- wspieranie uczniów w przygotowaniu Indywidualnych Planów Działania (IPD);
- organizowanie spotkań z przedstawicielami zawodów;
- organizowanie spotkań z inspirującymi osobami (pasjonatami, autorami innowacyjnych rozwiązań – młodymi ludźmi, którzy odnieśli sukces zawodowy);
- organizowanie wycieczek zawodoznawczych;
- stwarzanie uczniom klas VII–VIII możliwości udziału w ramach zajęć edukacyjnych w zajęciach u pracodawców lub w centrach kształcenia praktycznego – zgodnie z ich zainteresowaniami i potrzebami;
- umożliwienie dostępu do informacji edukacyjno-zawodowej poprzez strony internetowe szkoły, tablice informacyjne, e-dziennik;
- organizowanie zajęć w świetlicy związanych z orientacją zawodową,
- organizowanie kącików zawodoznawczych, np. w świetlicy szkolnej, w salach edukacji wczesnoszkolnej;
- organizowanie imprez o charakterze zawodoznawczym, np. konkursy, festiwale czy prezentacje zawodów;
- umożliwianie uczniom udziału w tzw. lekcjach zawodoznawczych organizowanych przez szkoły ponadpodstawowe zawodowe;
- udostępnianie materiałów multimedialnych (np. gier edukacyjnych, filmów i innych e-zasobów) ułatwiających samopoznanie, podejmowanie decyzji edukacyjnych i zawodowych;
- prowadzenie projektów edukacyjnych tematycznie powiązanych z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym.

Przykłady działań kierowanych do nauczycieli, wychowawców, specjalistów:

- umożliwienie udziału w szkoleniach i kursach z zakresu doradztwa zawodowego;
- prowadzenie lekcji otwartych;
- zwoływanie szkoleniowych posiedzeń rady pedagogicznej;
- organizowanie wizyt studyjnych w firmach;
- inicjowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy;

- udostępnianie zasobów z obszaru doradztwa zawodowego;
- wspieranie w realizacji zadań doradztwa zawodowego.

Przykłady działań kierowanych do rodziców:

- organizowanie spotkań informacyjno-doradczych z doradcą zawodowym w szkole;
- inicjowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji działających na rynku pracy;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy;
- prowadzenie konsultacji dotyczących decyzji edukacyjno-zawodowych uczniów;
- informowanie o targach edukacyjnych;
- udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych (między innymi poprzez: biblioteczkę publikacji, stronę www szkoły, tablice informacyjne, e- dziennik);
- włączanie rodziców w szkolne działania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym.

Orientacja zawodowa i doradztwo zawodowe dla uczniów są realizowane:

- podczas grupowych zajęć związanych z doradztwem zawodowym prowadzonych przez doradcę zawodowego, które wynikają z ramowych planów nauczania;
 - podczas:
 - ✓ zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu,
 - ✓ wspomagania uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami,
- prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców – m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców, nauczycieli);
- podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (jak np. szkolne targi edukacyjne, projekty edukacyjne, konkursy zawodoznawcze) lub poza nią (np. udział w targach edukacyjnych, festiwalu zawodów, w wizytach zawodo- znawczych w zakładach pracy).

Realizatorzy działań związanych z doradztwem zawodowym

W szkole podstawowej w realizację działań związanych z doradztwem zawodowym zaangażowani są wszyscy członkowie rady pedagogicznej: dyrektor, nauczyciele wychowawcy,

nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej), nauczyciel-wychowawca w świetlicy szkolnej, nauczyciel-bibliotekarz, specjaliści (m.in. pedagog, psycholog, doradca zawodowy) oraz inne osoby zatrudnione w szkole, np. pielęgniarka szkolna.

Poniżej przedstawiono zakresy działań z obszaru doradztwa dla poszczególnych osób i formę organizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego.

Dyrektor:

- odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym;
- współpracuje z doradcą zawodowym w celu realizacji WSDZ;
- wspiera kontakty pomiędzy uczestnikami procesu orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego w szkole a instytucjami zewnętrznymi;
- zapewnia warunki do realizowania w szkole zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- organizuje w szkole wspomaganie realizacji działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego poprzez planowanie i przeprowadzanie działań mających na celu poprawę jakości pracy placówki w tym obszarze.

Doradca zawodowy:

- określa mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- pomaga uczniom w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- prowadzi zajęcia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego oraz zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspiera nauczycieli, wychowawców, specjalistów i rodziców w realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- prowadzi doradztwo indywidualne dla uczniów.
- systematycznie diagnozuje zapotrzebowanie uczniów, rodziców i nauczycieli na działania związane z doradztwem zawodowym;
- planuje, koordynuje, monitoruje i prowadzi ewaluację oraz promuje działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez szkołę we współpracy z wychowawcami, nauczycielami i specjalistami;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia informacje edukacyjne i zawodowe właściwe dla danego poziomu kształcenia;

- organizuje współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym szkoły podnoszącą efektywność prowadzonych działań związanych z doradztwem zawodowym;
- współpracuje z dyrektorem szkoły, realizując zadania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym;
- wspólnie z zespołem przygotowuje projekt WSDZ;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia zasoby związane z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym;
- współpracuje ze specjalistami z poradni psychologiczno-pedagogicznych, instytucjami działającymi na rynku pracy i partnerami z otoczenia społeczno-gospodarczego w celu realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego.

Wychowawcy:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- realizują tematy związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym na godzinach wychowawczych;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w planowaniu kariery zawodowej;
- współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej ich dzieci;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej):

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizowania zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- przygotowują uczniów do udziału w konkursach;

- prowadzą koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe;
- organizują w sali edukacji wczesnoszkolnej kąciki zawodoznawcze;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Specjaliści:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- włączają treści z zakresu orientacji zawodowej i zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia dla uczniów;
- współpracują z wychowawcami klas w ramach realizowania działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- włączają się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych (informacje dotyczące ucznia wynikające z pracy specjalisty);
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele-wychowawcy w świetlicy szkolnej:

- włączają w zajęcia realizowane w świetlicy szkolnej treści z zakresu orientacji zawodowej;
- organizują w sali kąciki zawodoznawcze;
- rozpoznają i wspierają w rozwoju zdolności i uzdolnienia uczniów;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;
- udzielają uczniom informacji o możliwościach korzystania z usług doradcy zawodowego.

Nauczyciel-bibliotekarz:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- opracowuje, aktualizuje i udostępnia zasoby dotyczące doradztwa zawodowego;
- włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa zawodowego.

Inne osoby zatrudnione w szkole. np. pielęgniarka:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- udziela informacji o kwestiach zdrowotnych ważnych w kontekście zawodów wybieranych przez uczniów;
- organizuje dla uczniów spotkania dotyczące dbania o zdrowie i bezpieczeństwo oraz kształtowania właściwych nawyków – adekwatnych do zawodów wybieranych przez uczniów.

Zasoby materialne przydatne w realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym

Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego są realizowane w specjalnie przeznaczonych do tego sali lub innej sali, w której znajduje się komputer z dostępem do Internetu oraz rzutnik multimedialny. Doradca zawodowy ma zapewniony dostęp do pracowni komputerowej w celu prowadzenia zajęć grupowych. Uczniowie mają dostęp do komputerów, na których zainstalowane są programy edukacyjne np. biblioteczki. Zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu (doradztwo indywidualne) odbywają się w gabinecie lub pokoju z dostępem do Internetu dla doradcy zawodowego oraz dla uczniów.

Wyposażenie doradcy zawodowego stanowią:

- biblioteczka z materiałami i publikacjami dla uczniów, dla nauczycieli i rodziców (przewodnik po zawodach, teczki informacji o zawodach, poradniki, materiały zawodoznawcze, ulotki, broszury, klasyfikacja zawodów i specjalności itp.);
- sprzęt do ekspozycji materiałów drukowanych (tablice informacyjne);
- sprzęt do powielania materiałów informacyjnych (np. drukarka, kserokopiarka);
- zbiory informacji drukowanych (informatory, ulotki, czasopisma specjalistyczne, itp.);
- zbiory informacji multimedialnych (filmy, płyty CD, programy komputerowe itp.);
- materiały wspomagające pracę doradcy i nauczycieli: ankiety, kwestionariusze, scenariusze zajęć itp.;
- materiały biurowe i inne niezbędne do realizacji zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, np. karty do flipcharta, markery;
- tablice (flipchart, ścienna, magnetyczna).

Sojusznicy – sieć współpracy

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa wsparcie merytoryczne dla szkół, także dla szkół podstawowych, stanowią: poradnie psychologiczno-pedagogiczne, ośrodki doskonalenia nauczycieli, biblioteki pedagogiczne i centra kształcenia praktycznego. Jednakże szkoła dodatkowo pozyskuje partnerów wspierających działania związane z doradztwem zawodowym. Są to instytucje, placówki, firmy, które mogą być angażowane w działania kierowane do trzech grup adresatów: uczniów, nauczycieli i rodziców.

Przykłady działań placówek współpracujących ze szkołą w obszarze doradztwa zawodowego:

Poradnie psychologiczno-pedagogiczne (PPP):

- diagnozowanie predyspozycji, zainteresowań zawodowych uczniów;
- udzielanie pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery;
- prowadzenie dla uczniów zajęć grupowych z doradztwa zawodowego;
- konsultowanie z doradcą zawodowym działań i dokumentów szkolnych (np. opracowań WSDZ);
- prowadzenie dla pracowników szkół szkoleń, kursów, szkoleniowych rad pedagogicznych;
- tworzenie sieci doradców zawodowych i osób zainteresowanych doradztwem zawodowym.

Ośrodki doskonalenia nauczycieli (ODN):

- organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów, konferencji dla doradców zawodowych oraz osób zainteresowanych doradztwem zawodowym,
- tworzenie sieci doradców zawodowych i osób zainteresowanych doradztwem zawodowym,
- przygotowywanie publikacji z zakresu doradztwa zawodowego.

Biblioteki pedagogiczne:

- udostępnianie szkołom informacji o usługach doradczych w regionie, wydarzeniach, konferencjach i szkoleniach z zakresu doradztwa zawodowego;
- wspieranie nauczycieli-bibliotekarzy w pozyskiwaniu, gromadzeniu i udostępnianiu informacji edukacyjno-zawodowych;
- gromadzenie i udostępnianie doradcom zawodowym i nauczycielom publikacji z zakresu doradztwa zawodowego;
- współorganizowanie wystaw i spotkań z zakresu doradztwa zawodowego.

Szkoły ponadpodstawowe (szkoły programowo wyższe):

- udzielanie osobom zainteresowanym informacji na temat oferty edukacyjnej i zawodowej oraz zasad rekrutacji, itp.;
- prowadzenie laboratoriów, wykładów i warsztatów, rozwijających zainteresowania uczniów;
- organizowanie imprez o charakterze zawodoznawczym – szczególnie dla klas VII i VIII;
- organizowanie Dni Otwartych dla uczniów klas VII i VIII.

Urzędy pracy, centra informacji i planowania kariery zawodowej oraz obserwatoria rynku pracy:

- informowanie o zmianach i trendach na lokalnym i krajowym rynku pracy;
- przedstawianie prognozy zapotrzebowania wśród pracodawców na pracowników;
- udostępnianie zasobów informacji edukacyjnych i zawodowych;
- współorganizowanie przedsięwzięć z zakresu doradztwa zawodowego;
- udzielanie informacji dotyczących rynku pracy za granicą (usługi doradców Sieci Europejskich Ofert Pracy EURES);
- udostępnianie publikacji m.in. na temat sytuacji na rynku pracy;
- współorganizowanie spotkań informacyjno-doradczych, np. dotyczących sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Stowarzyszenia branżowe:

- udzielanie informacji o istniejących firmach, potencjalnych pracodawcach w danej branży.

Cechy rzemiosł różnych i przedsiębiorczości, izby rzemieślnicze:

- udostępnianie informacji o organizacji praktycznej nauki zawodu w rzemiośle;
- wyszukiwanie pracodawców (rzemieślników, u których uczniowie w przyszłości mogą realizować praktyczną naukę zawodu);
- organizowanie konkursów zawodoznawczych dla dzieci i młodzieży.

Ochotnicze hufce pracy (OHP): centra edukacji i pracy młodzieży, mobilne centra informacji zawodowej, młodzieżowe centra kariery:

- prowadzenie zajęć przygotowujących do wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej oraz dalszego planowania kariery;
- prowadzenie seminariów, konferencji, warsztatów;
- wspieranie nauczycieli i rodziców w działaniach doradczych;

- umożliwianie udziału w różnych szkoleniach uczniom, którzy z rozmaitych powodów nie ukończyli szkoły podstawowej w przewidzianym terminie;
- diagnozowanie predyspozycji, zainteresowań zawodowych;
- udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych.

Pracodawcy:

- współorganizowanie konkursów zawodoznawczych;
- aranżowanie spotkań przedstawicieli firm z uczniami, rodzicami i nauczycielami;
- organizowanie wycieczek zawodoznawczych do firm i obserwacji zawodowych;
- przeprowadzanie wywiadów z przedstawicielami zawodów o temat specyfiki pracy w wybranym zawodzie lub na wybranym stanowisku pracy;
- sponsorowanie przedsięwzięć wzbogacających ofertę edukacyjno-zawodową, bazę dydaktyczną szkoły.

Kuratoria oświaty, urzędy marszałkowskie, starostwa powiatowe, urzędy miast i gmin:

- tworzenie sieci doradców zawodowych;
- opracowywanie i wdrażanie programu zewnętrznego wsparcia szkół w zakresie doradztwa zawodowego;
- powoływanie powiatowych lub gminnych koordynatorów ds. doradztwa zawodowego.

Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE):

- organizowanie szkoleń, seminariów, konferencji z zakresu doradztwa zawodowego;
- przygotowywanie publikacji z zakresu doradztwa zawodowego;
- opracowywanie dokumentów wspierających pracę doradcy zawodowego (programy, wzorcowe rozwiązania, e-zasoby);
- prowadzenie platformy Moodle z informacjami, zasobami z zakresu doradztwa zawodowego.

Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych RP:

- organizowanie konferencji, szkoleń dla doradców zawodowych,
- organizowanie Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery.

Organizacje pozarządowe:

- propagowanie idei wolontariatu;

- umożliwianie uczniom doświadczania pracy;
- realizowanie wspólnych projektów edukacyjnych.

Inne: podmioty, które mogą być partnerami w realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego, np. klasyry edukacyjne, fundacje, stowarzyszenia, organizacje pracodawców.

Plan realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym w danym roku szkolnym

Szkoła opracowuje WSDZ na cały cykl kształcenia w szkole podstawowej. Dla usprawnienia realizacji zapisów WSDZ proponuje się przygotowanie rocznego planu realizacji działań doradczych.

W rocznym planie znajdują się następujące elementy:

- rodzaj działania/tematyka zajęć;
 - metody i formy realizacji;
 - odbiorcy;
 - realizatorzy i sojusznicy;
 - terminy;
 - uwagi do realizacji/komentarze. Roczny plan opracowuje :
- ✓ zespół ds. doradztwa zawodowego;

Monitoring i ewaluacja wewnętrzna WSDZ

Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego oraz roczny plan doradztwa są monitorowane. Za monitoring odpowiada bezpośrednio doradca zawodowy. Monitoring stanowi podstawę do okresowej ewaluacji i koniecznych modyfikacji WSDZ. Dyrektor, po konsultacji z doradcą zawodowym, ustala sposoby, zasady i harmonogram oraz obszary prowadzenia monitoringu i ewaluacji. Ewaluacja przeprowadzana jest w formie wybranej przez szkołę: co roku lub po całym cyklu kształcenia.

Rada pedagogiczna, rodzice uczniów, osoby i instytucje z otoczenia gospodarczo-społecznego są informowani o realizacji doradztwa zawodowego w szkole. Działanie to ma charakter informacyjny, a także promujący szkołę i pracę doradcy zawodowego oraz osób zaangażowanych w zadania z doradztwa zawodowego.

Program orientacji zawodowej dla klas I-III

Założenia ogólne programu

Program stanowi realizację jednolitej, uwzględniającej etapy rozwojowe uczestników oraz specyfikę typów szkół, systemowej koncepcji orientacji zawodowej rozumianej jako ogół działań o charakterze dydaktyczno-wychowawczym ukierunkowanych na kształtowanie u uczniów klas I–III szkoły podstawowej pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji poprzez poznawanie i rozwijanie własnych zasobów oraz nabywanie wiedzy na temat zawodów i rynku pracy.

Program bazuje na kilku teoriach doradczych. Głównym kryterium doboru koncepcji była możliwość odniesienia procesu świadomego kształtowania własnej kariery do zmian rozwojowych, które warunkują realizację treści na danym etapie edukacyjnym. Najbardziej podstawowa teoria rozwoju psychospołecznego człowieka autorstwa E. Eriksona, prezentująca bieg życia człowieka jako sekwencje kolejnych konfliktów, stanowi ogólną ramę postrzegania fenomenu pracy na różnych etapach życia człowieka (od poczucia sprawczości przez pracowitość i kreatywność do rozczarowania vs. poczucia spełnienia). We wczesnym wieku szkolnym (I etap edukacyjny) dziecko musi zmierzyć się z konfliktem: pracowitość – poczucie niższości. Pozytywne rozwiązanie konfliktu związane jest z poczuciem bycia kompetentnym i umożliwia konstruktywne radzenie sobie z trudnościami.

W przypadku negatywnego rozwiązania pojawia się utrata wiary we własne możliwości, spadek zaangażowania zadaniowego i zbyt duże podporządkowanie innym (zależność). Rola nauczycieli i wychowawców, a także rodziców, jest zatem prowokowanie uczniów do działań, w których mogą poczuć się podmiotem i głównym wykonawcą działań. Jest to tym bardziej znaczące, że edukacja wczesnoszkolna to okres adaptacji podmiotu do sytuacji, w których coraz częściej jest oceniane i porównywane do innych.

I etap edukacyjny to według ujęcia D. Super'a i E. Ginzberga³ okres przejścia od orientacji na zabawę do orientacji na pracę, co wzmacniane jest poprzez odgrywanie różnorodnych ról zawodowych. Uczeń ćwiczy umiejętność planowania własnych działań i opracowuje na podstawie swoich doświadczeń strategie rozwiązywania pojawiających się trudności. Kompetencje te mają charakter transferowalny, a więc mogą być wykorzystywane zarówno w szkole, jak i poza nią, np. na rynku pracy. Orientacja na pracę, a więc inicjowanie i podtrzymywanie działań ukierunkowanych na rozwiązanie konkretnego problemu (nawet pomimo niepowodzeń) ma kluczowe znaczenie w procesie kształtowania się zaangażowania zadaniowego i uogólnionej

postawy do pracy i edukacji. Stąd tak istotne jest wspieranie uczniów w tym obszarze już na samym początku nauki w szkole podstawowej.

Efektywne działania na rzecz kształtowania orientacji zawodowej powinny również uwzględniać zróżnicowanie zdolności i zainteresowań uczniów tak, aby wzmocnić ich świadomość w zakresie posiadanych uzdolnień i pasji, a także zwiększyć motywację do działania. Warto w tym celu wykorzystać koncepcje inteligencji wielorakich H. Gardnera uwzględniającą indywidualne preferencje i predyspozycje uczniów w zakresie przetwarzania określonych typów problemów/zadań (np. matematycznych, językowych, przyrodniczych, ruchowych, społecznych/relacyjnych).

Szkoła jako przestrzeń wspierająca ucznia w kształtowaniu orientacji zawodowej to w nawiązaniu do teorii psychodynamicznej A. Roe instytucja minimalizująca jego frustracje i lęki. Warto zatem odejść (szczególnie podczas realizacji zajęć z zakresu orientacji zawodowej) od oceniania uczniów i stwarzania zbyt wielu sytuacji rywalizacji i wzajemnej konfrontacji między uczniami.

Zgodnie z modułową strukturą programu w każdej klasie są realizowane cele ze wszystkich czterech wskazanych obszarów:

- ✓ *Poznawanie własnych zasobów;*
- ✓ *Świat zawodów i rynek pracy;*
- ✓ *Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie;*
- ✓ *Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.*

Treści są sukcesywnie pogłębiane/poszerzane w kolejnych latach kształcenia.

Przewidziane w programie działania związane z orientacją zawodową są powiązane z treściami kształcenia, co umożliwia uczniom dostrzeganie związków pomiędzy tym, czego się uczą, a swoją dalszą edukacją i przyszłą karierą zawodową. Ponadto podkreślono w niniejszym programie rolę kompetencji kluczowych przewidzianych do rozwijania w ramach podstawy programowej w kształtowaniu się orientacji zawodowej (postawy: kreatywności, przedsiębiorczości, innowacyjności i współpracy zespołowej). Oznacza to, że nauczyciel realizujący program orientacji zawodowej, jednocześnie podejmuje działania mające na celu wspólne (tj. angażujące rodziców, innych nauczycieli i pracowników szkoły, a także przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego) wypracowanie efektów kształcenia zapisanych w podstawie programowej.

Cel ogólny orientacji zawodowej

Celem orientacji zawodowej w klasach I–III szkoły podstawowej jest wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy, rozwijanie pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.

Treści programowe oraz cele szczegółowe – osiągnięcia uczniów

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych – jednolitych z obszarami wszystkich programów zestawu, które wyznaczają treści programowe orientacji zawodowej:

1. Poznanie własnych zasobów, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.

2. Świat zawodów i rynek pracy, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całonocnego poradnictwa kariery.

Cele szczegółowe programu

W obszarach:

1. POZNANIE SIEBIE – uczeń:

- opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
- prezentuje swoje zainteresowania na forum;
- podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
- podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
- podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY – uczeń:

- odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
- opisuje, czym jest praca i omawia jej znaczenie w życiu człowieka (na wybranych przykładach);
- omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształtowaniu otoczenia, w którym funkcjonuje;
- opisuje role zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
- posługuje się przyborami, narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE – uczeń:

- uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
- wskazuje treści, których lubi się uczyć;
- wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH – uczeń:

- opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- planuje swoje działania (lub działania grupy), wskazując na podstawowe czynności/zadania niezbędne do realizacji celu;
- próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu są spójne z celami kształcenia ogólnego, uwzględniają najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólnego oraz zadania szkoły i cele edukacji wczesnoszkolnej.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu orientacji zawodowej dla klas I–III są spójne z celami preorientacji zawodowej w przedszkolu, orientacji zawodowej w klasach IV–VI szkoły podstawowej oraz doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej i w szkołach ponadpodstawowych.

Warunki i sposoby realizacji programu

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

- podczas zajęć edukacji wczesnoszkolnej (w ramach realizacji podstawy programowej);
- podczas: zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu; wspomagania uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych;
- podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (np. Dzień Talentów, spotkania z pasjonatami i przedstawicielami różnych zawodów, wycieczki zawodoznawcze do przedsiębiorstw, instytucji publicznych).

Efektywność realizacji wyznaczonych celów warunkowana jest pozyskaniem do współpracy rodziców uczniów klas I–III szkoły podstawowej. Wsparcie ze strony rodziców – poprzedzone zaznajomieniem ich z ideą i celami orientacji zawodowej – wzmacnia działania szkoły w tym obszarze, a przede wszystkim utrwala kształtowane postawy (w tym kreatywność, przedsiębiorczość i innowacyjność).

Orientacja zawodowa powinna być ukierunkowana na kształtowanie:

- proaktywnych postaw uczniów wobec pracy i edukacji ze zwróceniem uwagi na zasady etyki pracy jako fundamentu aktywności zawodowej;
- sprawczości uczniów, tj. przekonania, że są podmiotami własnych działań i są zdolni do wprowadzania zmian w swoim bliższym i dalszym otoczeniu.

W ten sposób program wpisuje się wprost w założenia podstawy programowej dla I etapu edukacyjnego, w tym kształtowanie odpowiedzialności za własne działania oraz postawy przedsiębiorczości, kreatywności i innowacyjności. Działania realizowane w ramach orientacji zawodowej powinny wspierać eliminowanie stereotypów dotyczących ról społecznych i zawodowych.

Zajęcia w ramach orientacji zawodowej prowadzone są z wykorzystaniem metod aktywizujących⁸, dobieranych z uwzględnieniem m.in.: wieku uczestników zajęć oraz celów, jakie mają być osiągnięte. Metody aktywizujące sprzyjają rozbudzeniu wyobraźni uczących się, podwyższają poziom ich aktywności, samodzielnego myślenia i działania, przyczyniają się do zwiększenia motywacji do uczenia się. W trakcie zajęć uczeń planuje, podejmuje działania, decyduje, argumentuje itp. Proaktywna postawa uczniów wzmacniana jest poprzez: wycieczki tematyczne (w tym do zakładów pracy), projekty edukacyjne, wydarzenia (np. dzień talentów). Prowadzący podejmuje starania poprzez projektowanie odpowiednich sytuacji dydaktycznych służących wzmacnianiu postawy samodzielności i odpowiedzialności

uczniów. W ten sposób poprzez realizację długofalowego procesu możliwe będzie osiągnięcie finalnego efektu doradztwa zawodowego w systemie oświaty, tj. przygotowanie uczniów do świadomego podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Celem usprawnienia szczególnie takich kompetencji, jak umiejętność planowania i oceny własnych działań oraz współpraca z innymi warto wykorzystać metodę projektu, rozumianą jako metodę aktywizującą polegającą na poznawaniu przez uczniów wybranego zagadnienia w ramach pracy zespołowej, zazwyczaj w sposób interdyscyplinarny (uwzględniający wiele dziedzin wiedzy). Rola nauczyciela podczas realizacji projektu jest znacznie ograniczona. To uczniowie formułują temat, interesujące ich pytania, metody poszukiwania odpowiedzi i sposoby ich prezentacji i oceny. Z tego powodu projekt uważa się za metodę rozwijającą oprócz ciekawości poznawczej również umiejętności organizacji własnych działań.

Program orientacji zawodowej dla klas IV-VI

Założenia ogólne programu

Program stanowi realizację jednolitej, uwzględniającej etapy rozwojowe uczestników oraz specyfikę typów szkół, systemowej koncepcji orientacji zawodowej, rozumianej, jako ogół działań o charakterze dydaktyczno-wychowawczym, ukierunkowanych na kształtowanie u uczniów klas I–VI szkoły podstawowej pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji poprzez poznawanie i rozwijanie własnych zasobów oraz nabywanie wiedzy na temat zawodów i rynku pracy. Program orientacji zawodowej bazuje na kilku wybranych teoriach doradczych uwzględniających możliwości psychofizyczne uczniów na II etapie edukacyjnym. Głównym kryterium doboru koncepcji było uwzględnienie etapów rozwojowych dziecka w procesie przygotowywania go do planowania własnej kariery edukacyjno-zawodowej. Za jedną z istotnych koncepcji przyjęto teorię rozwoju psychospołecznego człowieka E. Eriksona, ukazującą bieg życia człowieka jako sekwencję kolejnych konfliktów. Konflikt do rozwiązania na tym etapie rozwojowym: *pracowitość versus poczucie niższości* może zostać rozwiązany poprzez takie działania jak: rozwijanie autorefleksji i strategii radzenia sobie z trudnościami i problemami, rozwijanie własnych zasobów, w tym umiejętności korzystania ze wsparcia innych oraz kształtowanie postawy wytrwałości w realizacji działań. Sukces w rozwiązaniu tego konfliktu prowadzi do zdobycia poczucia własnej kompetencji i decyduje o późniejszym stosunku do pracy, do ludzi, z którymi się pracuje oraz zdolności do sukcesu. Koncepcja ta stanowi ramę postrzegania

„pracy” na różnych etapach życia człowieka. Kolejne rekomendowane koncepcje: D. Super’a i E. Ginzberga opisują etapy rozwoju dziecka w zakresie uświadamiania sobie własnych zainteresowań/preferencji. Według D. Super’a okres rozwojowy 10–12 lat to przejście z *etapu fantazji* do *etapu zainteresowań*, w którym jednostka kształtuje obraz samego siebie i własne „ja” zawodowe opierając się na własnych dokonaniach w różnych obszarach oraz na podstawie relacji i identyfikacji ze światem dorosłych. Według E. Ginzberga na ten okres rozwojowy przypadają *etap fantazji* i wkraczanie w *etap próby*. W tym okresie zabawa m.in. w pełnienie różnych ról zawodowych stopniowo ukierunkowuje się na pracę, stanowiąc pierwsze, elementarne próby przyszłej identyfikacji zawodowej. Odniesienie do koncepcji inteligencji wielorakich H. Gardnera ma zwrócić uwagę na rolę rozpoznawania i rozwijania różnorodnych zasobów poznawczo-osobowościowych ucznia w procesie przygotowania do planowania kariery edukacyjno-zawodowej. Koncepcja A. Roe stanowi uzupełnienie powyższych teorii, a odniesienie do niej dotyczy przede wszystkim kwestii powiązania zainteresowań i pasji dziecka z uwarunkowaniami rodzinnymi i kształtowaniem wzmacniających relacji dorosły – dziecko. Powyższe koncepcje stanowią fundament teoretyczny przydatny osobom realizującym program orientacji zawodowej dla tej grupy wiekowej. Taki dobór inspiracji teoretycznych do projektowania wsparcia w ramach orientacji zawodowej zapewnia podążanie za potrzebami rozwojowymi uczniów oraz uwrażliwia ich na dynamikę zmian we współczesnym świecie pracy. Zgodnie z modułową strukturą programu w każdej klasie są realizowane cele ze wszystkich czterech wskazanych obszarów:

- ✓ *Poznanie własnych zasobów;*
- ✓ *Świat zawodów i rynek pracy;*
- ✓ *Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie;*
- ✓ *Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.*

Treści są sukcesywnie pogłębiane/poszerzane w kolejnych latach kształcenia. Przewidziane w programie działania realizowane w ramach orientacji zawodowej powiązane są z treściami kształcenia ogólnego, co umożliwia uczniom dostrzeganie związków pomiędzy tym, czego się uczą, a swoją dalszą edukacją i przyszłą karierą zawodową. Ponadto w niniejszym programie uwypuklono rolę kompetencji kluczowych przewidzianych do rozwijania w ramach podstawy programowej (tj. postawy: kreatywności, przedsiębiorczości, innowacyjności i współpracy zespołowej). Oznacza to, że nauczyciel realizujący program orientacji zawodowej, jednocześnie podejmuje działania mające na celu wspólne (tj. angażujące rodziców, innych nauczycieli i pracowników szkoły, a także przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego szkoły)

wypracowanie efektów kształcenia zapisanych w podstawie programowej.

Cel ogólny orientacji zawodowej

Celem orientacji zawodowej w klasach IV–VI jest poznawanie własnych zasobów, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy, kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.

Treści programowe oraz cele szczegółowe – osiągnięcia uczniów

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych – jednolitych z obszarami wszystkich programów zestawu – które jednocześnie wyznaczają treści programowe orientacji zawodowej:

1. Poznawanie własnych zasobów, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron, jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.

2. Świat zawodów i rynek pracy, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całonajowego poradnictwa kariery.

Cele szczegółowe programu

W obszarach:

1. POZNANIE WŁASNYCH ZASOBÓW – uczeń:

- określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje;
- wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;

- o podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
- o prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY – uczeń:

- o wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskania oraz podstawową specyfikację pracy w zawodach;
- o opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;
- o podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- o posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- o wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIE PRZEZ CAŁE ŻYCIE – uczeń:

- o wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów, oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
- o wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
- o samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH – uczeń:

- o opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych;
- o planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- o próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu są spójne z celami kształcenia ogólnego, uwzględniają najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólnego oraz zadania szkoły.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu orientacji zawodowej dla klas IV–VI są spójne z celami preorientacji zawodowej (przedszkole), orientacji zawodowej (klasy I–III szkoły

podstawowej) i doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej oraz w szkołach ponadpodstawowych.

Warunki i sposoby realizacji programu

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

a. podczas:

- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;

• wspomagania uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych;

b. podczas innych działań doradczych realizowanych w szkole (np. projekty edukacyjne) lub poza nią (np. spotkania z przedstawicielami zawodów, udział w wycieczkach zawodoznawczych w zakładach pracy). Dzięki tym wizytom uczniowie mają możliwość bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami zawodów/specjalności, przez co stają się otwarci i zorientowani na rynek pracy i pracodawców oraz mogą odnieść wymagania danego zawodu do swoich potrzeb i możliwości.

Dlatego też działania związane z doradztwem zawodowym powinny być planowane na poziomie szkoły w ramach Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego (WSDZ) i realizowane przez całą kadrę pedagogiczną pod kierunkiem doradcy zawodowego lub osoby wyznaczonej przez dyrektora do realizacji zadań doradcy. W realizację programu orientacji zawodowej powinni zostać włączeni rodzice, przedstawiciele instytucji oświatowych zajmujących się doradztwem zawodowym (m.in. specjaliści z poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz pracownicy placówek doskonalenia nauczycieli), jednostki samorządu terytorialnego (organy prowadzące szkoły), placówki kształcenia praktycznego oraz otoczenie społeczno-gospodarcze szkół, przez które należy rozumieć pracodawców/przedsiębiorców, organizacje pracodawców, instytucje edukacyjne i instytucje działające na rynku pracy (np. powiatowy urząd pracy, Ochotnicze Hufce Pracy), uczelnie wyższe, specjalne strefy ekonomiczne itp. Szczególną uwagę na tym etapie edukacyjnym należy zwrócić na współpracę z rodzicami w zakresie wspomagania ucznia w poznawaniu własnego potencjału i możliwości oraz kształtowania jego samodzielności i postawy proaktywnej. Osiągnięcie tego celu jest możliwe dzięki włączaniu rodziców w działania szkoły i angażowanie ich do różnych form działań doradczych, np. organizacji wizyt w zakładach pracy, spotkań z rodzicem opowiadającym o danym zawodzie/ścieżce kariery zawodowej. Zaangażowanie w tego typu działania powinny dawać rodzicom możliwość wykorzystania własnych doświadczeń i kompetencji zawodowych oraz

stwarzać okazję do osobistej satysfakcji. Działania realizowane w ramach orientacji zawodowej powinny także służyć eliminacji stereotypów dotyczących ról społecznych i zawodowych. Orientacja zawodowa powinna być ukierunkowana na kształtowanie proaktywnych postaw uczniów wobec pracy i edukacji ze zwróceniem uwagi na zasady etyki pracy, jako fundamentu aktywności zawodowej.

Proaktywna postawa uczniów wobec pracy i edukacji wzmacniana jest także poprzez takie działania jak: wycieczki tematyczne, projekty edukacyjne (np. „Nasze zawody”), wydarzenia (np. dzień talentów). Prowadzący aktywizuje uczniów poprzez projektowanie odpowiednich sytuacji dydaktycznych służących wzmacnianiu postawy samodzielności, odpowiedzialności i sprawczości uczniów – tj. przekonania, że oni są podmiotami własnych działań zdolnymi do wprowadzania zmian w swoim bliższym i dalszym otoczeniu. W ten sposób poprzez realizację długofalowego procesu możliwe będzie osiągnięcie finalnego efektu doradztwa zawodowego w systemie oświaty, tj. przygotowanie uczniów do świadomego podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Program doradztwa zawodowego dla klas VII-VIII

Założenia ogólne programu

Program stanowi realizację jednolitej, uwzględniającej etapy rozwojowe uczestników oraz specyfikę typów szkół, systemowej koncepcji doradztwa zawodowego rozumianego jako: uporządkowane i zaplanowane działania mające na celu wspieranie uczniów klas VII–VIII szkół podstawowych oraz uczniów i słuchaczy szkół ponadpodstawowych w procesie świadomego i samodzielnego podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Program bazuje na kilku teoriach doradczych. Głównym kryterium doboru koncepcji była możliwość odniesienia procesu świadomego kształtowania własnej kariery do zmian rozwojowych, które warunkują realizację treści na tym etapie edukacyjnym. Zadania, jakie stawiane są doradztwu zawodowemu, powinny być dostosowane do możliwości tej grupy odbiorców. Najbardziej podstawowa w poniższym zestawieniu teoria rozwoju psychospołecznego człowieka E. Eriksona, prezentująca bieg życia człowieka jako sekwencje kolejnych konfliktów, stanowi ogólną ramę postrzegania „pracy” na różnych etapach życia człowieka (od poczucia sprawczości przez pracowitość i kreatywność do rozczarowania *versus* poczucia spełnienia). Z etapem rozwojowym 13–14-latków związany jest tzw. *konflikt tożsamości* przejawiający się stanem niepewności ról społecznych i poszukiwaniem własnej tożsamości osobowej i zawodowej oraz okazji do manifestacji swojej niezależności. Efektem pozytywnego rozwiązania

tego konfliktu jest ukształtowanie zintegrowanego poczucia własnego „ja”. Otrzymywane w tym okresie odpowiednie wsparcie i zachęta do odkrywania siebie owocują wysokim poziomem samokontroli i zwiększaniem samoświadomości. Według koncepcji D. Super’a okres ten to przejście od etapu zainteresowań (od 11. do 12. roku życia) do etapu uświadamiania sobie własnych możliwości, zdolności oraz krystalizowania się hierarchii wartości (od 13. do 14. roku życia), co związane jest z potrzebą doświadczania oraz – jak wynika z koncepcji E. Ginzberga – podejmowania prób sprawdzania owych możliwości (11–16 lat). Z psychodynamicznej koncepcji A. Roe możemy zaczerpnąć dla tego okresu rozwojowego idee podziału zawodów na 8 grup związanych z orientacją na ludzi i na rzeczy oraz zwrócenie uwagi na kształtowanie motywacji autotelicznej (zaspokajanie potrzeby samorozwoju). Czynniki te stanowią istotne uwarunkowania wyboru zawodu i kształtowania własnej kariery w ścisłej korelacji z zadaniami rozwojowymi. Teorie J.D. Krumboltza i A.S. Levina, M. Savickasa oraz V. Peavy’ego opisują pojęcie zmiany (tranzycji), które jest kluczowe we współczesnym modelu kariery konstruowanej w postnowoczesnej, „migotliwej i nieuchwytniej” (jak uważa Z. Bauman) rzeczywistości. Tym samym taki dobór inspiracji teoretycznych do projektowania wsparcia w ramach doradztwa zawodowego zapewni z jednej strony podążanie za naturalnymi zmianami rozwojowymi uczniów, z drugiej zaś uwrażliwi ich na dynamikę zmian we współczesnym świecie pracy.

Zgodnie z modułową strukturą programu w każdej klasie są realizowane cele ze wszystkich czterech wskazanych obszarów:

- ✓ *Poznawanie własnych zasobów;*
- ✓ *Świat zawodów i rynek pracy;*
- ✓ *Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie;*
- ✓ *Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.*

Treści są sukcesywnie pogłębiane/poszerzane w kolejnych latach kształcenia. Przewidziane w programie działania związane z doradztwem zawodowym są powiązane z treściami kształcenia ogólnego, co umożliwia uczniom dostrzeganie związków pomiędzy tym, czego się uczą, a swoją dalszą edukacją i karierą zawodową.

Cel ogólny orientacji zawodowej

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania przy wsparciu doradczym decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

Treści programowe oraz cele szczegółowe – osiągnięcia uczniów

1. POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW – uczeń:

- rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe oraz stan zdrowia);
- dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu kariery edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autodiagnozy, ocen innych osób i innych źródeł;
- rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;
- charakteryzuje wartości z uwzględnieniem wartości pracy i etyki zawodowej;
- określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY – uczeń:

- wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając składowe ich opisów, w tym dróg ich zdobywania;
- wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy;
- porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;
- dokonuje autoprezentacji;
- uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIE PRZEZ CAŁE ŻYCIE – uczeń:

- analizuje oferty szkolnictwa ponadpodstawowego i wyższego pod kątem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;
- analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznanych własnych zasobów;
- charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaszkolnej w Polsce;
- określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH – uczeń:

- planuje ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów;

- podejmuje decyzje o dalszej drodze edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;

- określa marzenia, cele i plany edukacyjno-zawodowe na bazie własnych zasobów;

- identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie kariery i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu są spójne z celami kształcenia ogólnego w szkole podstawowej. Uwzględniają wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne rozwijane w ramach kształcenia ogólnego oraz zadania szkoły i cele edukacji poszczególnych przedmiotów, m.in. wiedzy o społeczeństwie oraz wychowania do życia w rodzinie, co umożliwia realizowanie programu zarówno podczas zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, jak i na zajęciach z wychowawcą, lekcjach przedmiotowych oraz na dodatkowych zajęciach edukacyjnych w tym innych zajęciach obejmujących wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu – w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu doradztwa zawodowego dla klas VII–VIII szkoły podstawowej są spójne z celami preorientacji zawodowej (przedszkole), orientacji zawodowej (klas I–VI szkoły podstawowej) i doradztwa zawodowego w szkołach ponadpodstawowych.

Warunki i sposoby realizacji programu

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

a. podczas wynikających z ramowych planów nauczania grupowych zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, które są prowadzone przez doradcę zawodowego;

b. podczas:

- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;

- wspomagania uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami - prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców, nauczycieli);

podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (np. mini targi edukacyjne, projekty edukacyjne, konkursy zawodoznawcze) lub poza nią (np. udział w targach edukacyjnych, festiwal zawodów, udział w wizytach zawodoznawczych w zakładach pracy). Dzięki tym wizytom uczniowie mają możliwość bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami zawodów/specjalności, a dzięki temu stają się otwarci i zorientowani na rynek

pracy oraz pracodawców oraz mogą odnieść wymagania danego zawodu do swoich potrzeb i możliwości. Dlatego też działania związane z doradztwem zawodowym powinny być planowane na poziomie szkoły w ramach Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego (WSDZ) i realizowane przez całą kadrę pedagogiczną pod kierunkiem doradcy zawodowego lub osoby wyznaczonej przez dyrektora do pełnienia tej funkcji.

W realizację programu doradztwa zawodowego dla klas VII–VIII szkoły podstawowej powinni zostać włączeni rodzice, przedstawiciele instytucji oświatowych zajmujących się doradztwem zawodowym (m.in. specjaliści z poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz pracownicy placówek doskonalenia nauczycieli), jednostki samorządu terytorialnego (organy prowadzące szkoły), placówki kształcenia praktycznego oraz otoczenie społeczno- gospodarcze szkół, przez które należy rozumieć pracodawców/przedsiębiorców, organizacje pracodawców, instytucje edukacyjne i instytucje działające na rynku pracy (np. powiatowy urząd pracy, Ochotnicze Hufce Pracy), uczelnie wyższe, specjalne strefy ekonomiczne. W kontaktach tych powinny zostać włączone także aspekty środowiskowe, rodzinne, socjalne, zdrowotne, kulturowe. Szczególną uwagę na tym etapie edukacyjnym należy zwrócić na współpracę z rodzicami w zakresie wspomagania ucznia w podejmowaniu właściwych decyzji edukacyjno-zawodowych. Możliwe jest osiągnięcie tego celu dzięki włączaniu rodziców w działania szkoły poprzez angażowanie ich do różnych form działań doradczych, np.

- organizacji wizyt w zakładach pracy,
- spotkań z rodzicem opowiadających o danym zawodzie/ścieżce kariery zawodowej,
- współorganizacji minitargów edukacyjnych i dni kariery,
- angażowaniu rodziców w tworzenie portfolio przez ucznia,

Zaangażowanie w tego typu działania powinny dawać rodzicom możliwość wykorzystania własnych doświadczeniach i kompetencji zawodowych oraz osobistą satysfakcję. Jednym z ważnych elementów realizacji programu powinna być także możliwość indywidualnego kontaktu uczniów i rodziców z doradcą zawodowym (zatrudnionym w szkole, w instytucjach wspierających) i innymi specjalistami wspomagającymi proces podejmowania decyzji (psycholog, pedagog, lekarz medycyny pracy itp.). W kontaktach tych powinny zostać uwzględnione także aspekty środowiskowe, rodzinne, socjalne, zdrowotne, kulturowe.

Zajęcia w ramach orientacji zawodowej powinny być prowadzone z wykorzystaniem metod aktywizujących, dobieranych z uwzględnieniem m.in.: wieku uczestników zajęć oraz celów, jakie mają zostać osiągnięte. Uczniowie podczas zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi oraz realizując projekt samodzielnie, konstruują wiedzę, uczą się, jak się uczyć, jak planować

i organizować swoją pracę. Sprzyjają one rozbudzaniu wyobraźni uczących się, podwyższają poziom ich aktywności, samodzielnego myślenia i działania, przyczyniają się do zwiększenia motywacji do uczenia się i odpowiedzialności za podjęte zadania. W trakcie takich zajęć to uczeń planuje, podejmuje działania, decyduje, argumentuje, dokonuje samooceny własnych działań. Uczy się przez doświadczanie, a przeżywanie i współdziałanie w grupie umożliwia mu rozwijanie kompetencji personalnych i społecznych, tym samym przygotowuje do samodzielnego, świadomego podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych.

Działania związane z doradztwem zawodowym powinny być realizowane m.in. z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), co zwiększy atrakcyjność zajęć i jednocześnie usprawni kompetencje kluczowe uczniów. Ponadto dynamicznie rozwijający się obszar ICT wymaga zarówno od prowadzących, jak i uczniów wdrażania idei całościowego uczenia się. Tym samym stosowane techniki pracy stają się środkiem do realizacji jednego z celów działań związanych z doradztwem zawodowym i zwiększenia ich efektywności.

Jedną z możliwości realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym jest wolontariat. Pozwala on na sprawdzenie przez uczniów stopnia dopasowania własnych predyspozycji i preferencji do środowiska pracy związanego z konkretnym zawodem. Ponadto kształtuje postawę pracy polegającą na samodzielnym i odpowiedzialnym planowaniu zadań i ich konsekwentnej realizacji. Ważnym elementem wolontariatu jest również kształtowanie kompetencji obywatelskich i orientacji prospołecznej.

W doradztwie zawodowym warto uwzględnić rolę doradztwa rówieśniczego w kształtowaniu wyborów edukacyjno-zawodowych młodzieży. Osoby zaangażowane w realizację działań związanych z doradztwem zawodowym powinny zwrócić uwagę i odnieść się do ambiwalentnej funkcji porad rówieśniczych:

a. pozytywna – uczeń uwzględnia w procesie decyzyjnym sugestie rówieśnika/ów, odnosząc ją do własnych zasobów i dotychczasowych planów (przewaga autonomii podmiotu nad aprobatą społeczną);

b. negatywna – uczeń decyduje się na dane rozwiązanie zaproponowane przez rówieśnika/ów tylko dlatego, że tak robią inni (przewaga aprobaty społecznej nad autonomią podmiotu).

W związku z powyższym doradztwo zawodowe w klasach VII–VIII powinno być ukierunkowane na kształtowanie:

- proaktywnych postaw młodzieży wobec pracy i edukacji ze zwróceniem uwagi na zasady etyki pracy jako fundament aktywności zawodowej;

- sprawczości uczniów, tj. przekonania, że są podmiotami własnych działań i są w pełni zdolni do wprowadzania zmian w swoim bliższym i dalszym otoczeniu.

Działania realizowane w ramach doradztwa zawodowego powinny wspierać eliminowanie stereotypów dotyczących ról społecznych i zawodowych.

Testy, m.in. predyspozycji i zainteresowań zawodowych, powinny pełnić funkcję wspomagającą, a ich wyniki należy omawiać indywidualnie.

Bibliografia i Netografia:

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12.02.2019
<https://doradztwo.ore.edu.pl/programy-i-wsdz/>

B. Czapla, B. Matyszewska, E. Ptasznik, M. Skoryna: Przykładowy *program orientacji zawodowej dla klas I-III szkoły podstawowej* z proponowanymi scenariuszami.

J. Brzezińska-Lauk, E. Kruk-Krymula, K. Nikorowska: Przykładowy *program orientacji zawodowej dla klas IV-VI szkoły podstawowej* z proponowanymi scenariuszami.

A. Dziurkowska i inni: Przykładowy *program doradztwa zawodowego dla klas VII-VIII szkoły podstawowej* z proponowanymi scenariuszami.

Załącznik do uchwały Rady Pedagogicznej Nr 8/2022/2023 z 14 września 2022 r.

„Gdy widzę dziecko, ogarniają mnie dwa uczucia: czułość do tego, kim ono jest, oraz szacunek do tego kim może zostać w przyszłości.”

L. Pasteur

Wewnątrzszkolny Program Doradztwa Zawodowego to dokument, który określa działania szkoły w zakresie udzielania pomocy uczniom w planowaniu kariery edukacyjno- zawodowej.

Opracowanie programu – Anna Izba – doradca zawodowy

Organizacja i monitorowanie – Edyta Górczak - dyrektor szkoły, Anna Izba –
doradca zawodowy

Sprawozdanie z realizacji i ewaluacja programu – Anna Izba - doradca zawodowy

Cele programu/działania szkoły

1. Diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe oraz pomoc w planowaniu dalszego kształcenia i kariery zawodowej.
2. Uwrażliwienie młodych ludzi na konieczność ustawicznego uczenia się.
3. Udzielanie uczniom pomocy w wyborze i selekcji informacji dotyczących edukacji i rynku pracy.
4. Zapoznanie uczniów z systemem kształcenia i ofertą szkół ponadpodstawowych.
5. Przygotowanie rodziców do efektywnego wspierania dzieci w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Realizatorzy programu

1. Wychowawcy, nauczyciele:
 - określają zdolności i zainteresowania uczniów,
 - zdiagnostozują potrzeby i zasoby uczniów w zakresie wyboru kierunku kształcenia,
 - będą wspierać decyzje zawodowo – edukacyjne swoich uczniów,
 - uwzględnią w realizacji treści przedmiotowych tematy z zakresu orientacji zawodowej (kl. I-VI) i doradztwa zawodowego (kl. VII-VIII),
 - opracują materiały pomocnicze do prowadzenia lekcji wychowawczych i spotkań z rodzicami dotyczących edukacji zawodoznawczej.
2. Doradca zawodowy:
 - będzie realizować, zgodnie z podstawą programową tematy z doradztwa zawodowego,
 - określi zdolności i zainteresowania uczniów,
 - zdiagnostozuje potrzeby i zasoby uczniów w zakresie wyboru kierunku kształcenia,

→ będzie wspierać decyzje zawodowo – edukacyjne swoich uczniów.

3. Bibliotekarz:

→ będzie współpracował z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;

→ będzie opracowywał, aktualizował i udostępniał zasoby dotyczące doradztwa zawodowego;

Tematy lekcji z zakresu **doradztwa zawodowego** realizowane w poszczególnych klasach:

(w nawiasie podano realizowane treści programu -załącznik nr 3 do rozporządzenia MEN z 12 lutego 2019)

w klasie siódmej:	w klasie ósmej:
1. W czym może mi pomóc doradca zawodowy? (2.8, 4.3) 2. Jakie są moje predyspozycje zawodowe? (1.2, 1.3, 1.4,1.5, 1.6) 3. Co lubię? Jakie mam umiejętności? Zainteresowania a możliwość pracy. (1.2, 1.3, 1.4,1.5,1.6) 4. Gdybym to wszystko wcześniej wiedział/-ła - planowanie wyboru zawodu. (4.2,4.4) 5. Nauka przez całe życie? Zdecydowanie tak! (3.3, 3.4) 6. Zamień mocne strony w szanse rozwoju. Moja marka osobista. (1.3,1.6) 7. W roli głównej: wywiad z przedstawicielem zawodu. (4.1,4.2,4.3) 8-9. 8.-9. Kotwice mojej kariery. Moja droga do sukcesu (1.7, 2.4, 2.6, 4.2, 4.4) Jeśli będą takie możliwości -wycieczka do wybranego zakładu pracy lub firmy. (2.1, 2.2, 2.3 10. W czym pomogły mi zajęcia z doradztwa zawodowego? (4.3,2.7, 2.4)	1. Czy to, czego się uczę, przyda mi się w przyszłości? Poznanie koncepcji growth i fixe mindset. (2.1, 2.4) 2. Zawody wczoraj, dziś, jutro i pojutrze, (2,1, 2.3) 3. Odkryj zawody przyszłości? (2.3) 4. Zgadnij, jaki to zawód? (2.1) 5. Jakie jest twoje zdanie? Co to są kompetencje miękkie? (1.7, 2.6) 6. Liceum, technikum, czy szkoła branżowa? (3.1, 3.3, 3.4) 7. Jaką wybrać szkołę? (1.7, 3.2, 4.2) 8. W roli głównej: wywiad z przedstawicielem zawodu.(4.1,4.2,4.3) 9-10. 9-10. Poznaj zawody i planuję karierę. (2.1, 2.2, 4.1, 4.2, 4.4) W miarę możliwości -wycieczka do wybranego zakładu pracy lub firmy. (2.1, 2.2, 2.3
Osoba odpowiedzialna za realizację: Anna Izba	
czas realizacji: rok szkolny 2022/2023 w wymiarze 10 godzin na każdą klasę.	

1. Członkowie szkolnego zespołu ds. rekrutacji w składzie: pedagog szkolny, nauczyciel informatyki, pracownik sekretariatu, wychowawcy klas ósmych i doradca zawodowy:
 - zapoznają się z zarządzeniem Dolnośląskiego Kuratora Oświaty w sprawie rekrutacji i ofertą szkół ponadpodstawowych w Bolesławcu (w razie potrzeby z innymi ofertami),
 - zapoznają uczniów i rodziców z ofertą szkół ponadpodstawowych, kryteriami i terminarzem rekrutacji,
 - opracowują informacje na stronę internetową szkoły,
 - monitorują proces rekrutacji do szkół ponadpodstawowych,
 - organizują spotkania uczniów i rodziców z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych.

Formy, metody i techniki realizacji programu

1. Grupowe formy poradnictwa zawodowego odbywają się w ramach lekcji wychowawczych i zajęć z doradcą zawodowym. W trakcie doświadczeń grupowych uczeń może dokonać adekwatnej samooceny swoich zdolności i umiejętności, określić konkretne zmiany w sposobie myślenia i działania.

2. Uczniowie, którzy napotykają na trudności decyzyjne mogą korzystać z indywidualnych porad doradcy zawodowego.

3. Inne formy pracy zawodoznawczej i doradczej w szkole to: prowadzenie gazetki informacyjnej, organizowanie wycieczek zawodoznawczych do firm i zakładów pracy oraz na Targi Edukacyjne, spotkania diagnostyczne i informacyjne z osobami i instytucjami wspierającymi szkołę w zakresie orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego, angażowanie rodziców w pogadanki tematyczne, udział w lekcjach pokazowych w szkołach ponadpodstawowych, w szczególności zawodowych oraz organizowanie spotkań informacyjnych z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych, w szczególności branżowych.

Powyższe formy, metody i techniki wykorzystywane są głównie w pracy z uczniami.

Sojusznicy:

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa wsparcie merytoryczne dla szkoły, stanowią: poradnie psychologiczno-pedagogiczne, biblioteki pedagogiczne. Jednakże szkoła dodatkowo pozyskuje partnerów wspierających działania związane z doradztwem zawodowym. Są to instytucje, placówki, firmy, które mogą być angażowane w działania kierowane do trzech grup adresatów: uczniów, nauczycieli i rodziców.

Zakładamy, że w wyniku realizacji Programu:

Uczniowie:

- będą zmotywowani do podjęcia wysiłku przy podejmowaniu decyzji w sprawie wyboru szkoły i zawodu,
- poznają czynniki trafnego wyboru zawodu,
- potrafią określić swoje mocne strony i będą świadomi swoich ograniczeń,
- potrafią zdobyć informacje o zawodach i sytuacji na rynku pracy,

- poznają system kształcenia oraz ofertę szkół ponadpodstawowych,
- poznają zasady rekrutacji i terminarz rekrutacyjny,
- wybiorą szkołę po dokonaniu konfrontacji własnych predyspozycji z wymaganiami szkoły i zawodu,
- poznają źródła informacji edukacyjnej i zawodoznawczej,
- potrafią dostosować się do zmian,
- potrafią współpracować w zespole,
- potrafią skutecznie się zaprezentować,
- potrafią zachować się asertywnie,
- potrafią dopasować kompetencje do zawodu,
- potrafią sprawnie się komunikować,
- potrafią przewidzieć skutki działań,
- nabędą w procesie kształcenia: kompetencje kluczowe, personalne i społeczne.

Rodzice:

- będą przygotowani do pełnienia roli „doradców”,
- poznają czynniki ważne przy wyborze szkoły i zawodu,
- poznają ścieżki edukacyjne, ofertę szkół, zasady rekrutacji,
- dowiedzą się gdzie szukać pomocy dla swoich dzieci w sytuacjach trudnych i problemowych.

Działania w zakresie doradztwa zawodowego w roku szkolnym 2022/2023

Działania z zakresu doradztwa zawodowego adresowane do uczniów				
Lp.	Sposoby realizacji	klasy	Osoby odpowiedzialne za realizację zadania	Czas realizacji
1	Prowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego.	VII VIII	Anna Izba- doradca zawodowy	wg planu
2	Targi Edukacyjne szkół ponadpodstawowych (spotkania uczniów z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych)	VIII	Wicedyrektor szkoły Pedagog szkolny Doradca zawodowy	wg harmonogramu szkół
3	Przedstawienie ofert szkół ponadpodstawowych podczas lekcji	VIII	Wychowawcy	marzec/maj

4	Indywidualne rozmowy z doradcą zawodowym na terenie szkoły.	VII	Doradca zawodowy	s.303 (po wcześniejszym umówieniu się)
5	Rekrutacja do szkół ponadgimnazjalnych (elektroniczne składanie aplikacji)	VII	Nauczyciel informatyki, wychowawcy kl.VIII	kwiecień - czerwiec
6	Realizacja wszystkich treści programowych z zakresu doradztwa zawodowego zgodnie z rozporządzeniem MEN z dnia 12 lutego 2019r. na lekcjach przedmiotowych.	I-VIII	Nauczyciele	cały rok
7	Przekazanie informacji w formie sprawozdania doradcy zawodowemu z realizacji treści programowych w roku szkolnym 2022/2023 z zaznaczeniem numeru realizowanych treści.	I-VIII	Nauczyciele, Liderzy na poziomach klas	Do 10 czerwca
8	Zamieszczanie i aktualizowanie informacji na gazetce (III P)	VII	Doradca zawodowy,	cały rok

Działania z zakresu doradztwa zawodowego adresowane do rodziców			
Lp.	Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne za realizację zadania	Czas realizacji
1	Indywidualne rozmowy z doradcą zawodowym na terenie szkoły	Doradca zawodowy	na bieżąco, po wcześniejszym ustaleniu terminu
2	Udostępnianie informacji edukacyjno-zawodowej właściwych dla danego poziomu kształcenia.	Pedagog szkolny Doradca zawodowy Wychowawcy klas VIII i na spotkaniach z rodzicami	luty/maj
3	Zamieszczanie i aktualizowanie informacji na stronie internetowej szkoły	Doradca zawodowy Nauczyciel informatyki	marzec/czerwiec

Działania z zakresu doradztwa zawodowego adresowane do nauczycieli			
lp	Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne za realizację zadania	Czas realizacji
1.	Opiniowanie programu nauczania z zakresu doradztwa zawodowego w roku szkolnym 2022/2023 na radzie pedagogicznej po wcześniejszym dopuszczeniu do użytku przez dyrektora szkoły.	Edyta Górczak-dyrektor szkoły Anna Izba-doradca zawodowy	wrzesień 2022 r.
2.	Realizacja treści programowych zawartych w Rozporządzeniu MEN z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego.	Wszyscy realizatorzy działań	rok szkolny 2022/2023
3.	Wymiana doświadczeń i dzielenie się wiedzą. Organizowanie dni otwartych szkoły.	Wszyscy realizatorzy działań	Wg planu
4.	Analiza literatury przedmiotu pod kątem potrzeb doradczych uczniów.	Wszyscy realizatorzy działań	Na bieżąco

Uaktualnienia programu dokonała: *Anna Izba*